communication style, tolerant attitude, and cooperation with students. An important factor is the assessment of educational achievements of students, which focuses on comparing the student with himself (not with other students), with the changes, which took place in it and desire of teacher to transfer accents from the control and evaluation of students to self-monitoring and self-evaluation.

It is advisable to use teaching methods that encourage students to creative activities, for example, visual-figurative elements of training that promote individual and emotional living and understanding of knowledge, stimulate imagination, development of memory, thinking, emotional, sensual and will areas.

The results of research has allowed to draw certain conclusions, namely: organization of health-saving environment provides no direct or indirect harm to the health of students, safe and comfortable conditions for children at school, provides an individual trajectory of training and education of a child, prevents stress, overload, fatigue pupils, etc.

***Key words**: health, health-saving environment, harmonious natural environment, educational process, heuristic education, secondary school, pupils.*

УДК 37. 796.071.4.001

О. В. Сопотницька
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка

РЕЗУЛЬТАТИ МОНІТОРИНГУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ТРЕНЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ

У статті розкрито загальні підходи до сутності та змісту готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності. Визначено, що в структуру готовності до професійної діяльності студентів факультету фізичного виховання, які готуються до тренерської діяльності з ігрових видів спорту, входять мотиваційний, науково-теоретичний, практичний, психофізіологічний та фізичний компоненти. Висвітлено результати моніторингового дослідження стану сформованості в майбутніх учителів фізичної культури практичних умінь тренера на констатувальному етапі експерименту. Окреслено перспективи вдосконалення готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту на основі впровадження педагогічних умов і структурно-функціональної моделі.

***Ключові слова**: готовність, тренерська діяльність з ігрових видів спорту, компоненти готовності, моніторинг сформованості вмінь, перспективи вдосконалення готовності.*

Постановка проблеми. Перед викладачами вищих навчальних закладів у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців стоїть основне завдання – організувати процес навчання так, щоб він одночасно із засвоєнням знань і формуванням практичних умінь і навичок впливав на розвиток і вдосконалення особистості. Швидкий ритм сьогодення, не завжди здоровий спосіб життя, невисока культура харчування, велике розумове перевантаження, гіподинамія, комп'ютеризація – ці та інші фактори призводять до різкого падіння рівня здоров'я. Майбутній тренер з ігрових видів спорту є одним із тих, хто має навчити дітей протистояти цим прикрощам усіма методами й засобами, використовуючи передовсім для

цього волейбол, баскетбол, гандбол, футбол та інші командні види спорту. Ми виходили з того, що тренер – одна з провідних фігур у спорті, без якого важко собі уявити сучасну спортивну діяльність, саме він, як зазначає Ж. Бережна [1], визначає ефективність і результативність усієї спортивної діяльності. Під час тренування, як констатує Л. Волков [2], відбувається активна взаємодія тренера зі спортсменом, спортсменів між собою, спортсмена та колективу, колективу та тренера. Усе це спонукає тренера виступати керівником, який створює колектив і виховує спортсменів. Таким чином, тренер стає основною людиною, чия поведінка, світогляд, прояв особистісних якостей формує у спортсменів систему стимулів для занять спортом, для самоствердження, самореалізації, для досягнення високих спортивних показників.

Щоб активізувати інтерес до занять з ігрових видів спорту й організувати учнівську команду, тренеру потрібно шукати якісно нові підходи та самому володіти високим рівнем готовності до професійної діяльності. Отже, назріла нагальна необхідність формувати в майбутніх учителів фізичної культури ще під час навчання у ВНЗ належний рівень готовності до тренерської діяльності загалом і виконання обов'язків тренера з ігрових видів спорту зокрема.

Аналіз актуальних досліджень. Професійна підготовка фахівців напряму підготовки 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» до здійснення професійної діяльності була предметом досліджень науковців. Концептуальні засади формування професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту вивчали А. Воронов, Ю. Драгнєв, М. Карченкова, О. Проніков, Л. Сущенко, О. Тимошенко, Б. Шиян та ін. Встановлено, що педагогічну спрямованість учителя фізичного виховання в ході тренерської діяльності досліджували О. Емець, О. Коган, Д. Перепльотчиков, О. Свєртньов та ін. Провідною ідеєю дисертаційного дослідження А. Сватьєва було «розуміння підготовки майбутнього тренера-викладача як спеціалізованої випереджальної академічної освіти, у якій відбувається поетапне формування когнітивної, психомоторної та афективної природи студентів спеціальності «Спорт (за видами)» з метою успішної самореалізації в професійній діяльності як тренера-викладача» [7, 11]. У дослідженні Д. Перепльотчикова [6] вивчено теорію та практику підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту до організації діяльності ДЮСШ. Ми підтримуємо позицію О. Федик у тому, що підготовка майбутнього тренера до професійної діяльності залежить від комплексного підходу до побудови змісту освіти, виокремлення вагомих професійних знань і наукового забезпечення освітнього процесу. Відзначимо, що праці зазначених авторів визнані першоосновою стосовно досягнення високого рівня готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту [9].

Однак, можемо констатувати, що безпосередньо методичні аспекти вдосконалення готовності майбутніх учителів фізичної культури до

тренерської діяльності з ігрових видів спорту не були предметом окремого педагогічного дослідження. Цей факт покладено в основу написання статті.

Мета статті полягає в аналізі сутності готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту та висвітленні результатів моніторингового дослідження стану сформованості практичних умінь тренера та прогнозування перспектив її вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Професійна діяльність тренера увібрала в себе характерні риси діяльності вчителя фізичної культури, разом із тим вона є доволі специфічною через особливості форм взаємодії тренера командою та кожним спортсменом. Особливу актуальність у спортивній діяльності тренера з ігрових видів спорту посідає змагальна складова. З урахуванням цього, уміння домагатися спортивного результату, є системоутворюючим фактором всієї професійної діяльності тренера. Вагому роль тут відіграє насамперед ігрове, стратегічне й тактичне мислення тренера, його вміння планувати підготовку команди до змагання, ведення оперативного аналізу поточної змагальної інформації, гнучкість мислення та завзятість у реалізації ігрового плану, висока комунікативна майстерність, здатність надихнути гравців, вселити в них віру в перемогу та практично досягнути її.

Професійну готовність майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності розглядаємо як умову переходу до професійно-предметної діяльності, що визначається конкретними знаннями й уміннями, дозволяє застосувати накопичений досвід у фізичному вихованні для організації тренерської роботи з подальшою практичною деталізацією в конкретному виді спорту. Щоб бути готовим до виконання професійної діяльності тренера з ігрових видів спорту, майбутній учитель фізичної культури під час навчання у ВНЗ повинен оволодіти функціональною підготовленістю (знання, уміння, навички) щодо організації навчально-тренувального процесу, мати відмінне здоров’я, сформовані особистісні якості й високий рівень працездатності, вести здоровий спосіб життя та кваліфіковано володіти технікою виконання фізичних вправ, системно проводити аналіз результатів своєї праці. Загалом, готовність тренера до професійної діяльності в галузі ігрових видів спорту представлена сукупністю певних педагогічних, інтелектуальних і рухових здібностей, а також складом конкретних знань, умінь і навичок, що забезпечують успішність процесів навчання й виховання спортсменів, які виражаються в динаміці підвищення рівнів фізичної, технічної та психічної підготовленості.

У процесі дослідження встановлено відсутність єдиної позиції науковців щодо компонентів готовності. Так, професійна готовність тренера до інноваційної діяльності, у баченні М. Нікітаєва [5], включає сукупність мотиваційного, когнітивного та процесуального компонентів. Зміст загальної професійної готовності тренера, на думку О. Неретіна [4], включає моти-

ваційно-смисловий, когнітивний, конструктивний, діяльнісно-організаційний і рефлексивний компоненти. У структурі готовності тренера з волейболу К. Марков [3] виокремлює когнітивний, конативний і ціннісний компоненти.

На основі узагальнення наведених вище підходів до компонентів готовності було взято за основу перелік представлений у підручнику В. Сластьоніна та В. Кашіріна [8]. Отже, в основу готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту покладено компоненти: мотиваційний, науково-теоретичний, практичний, психофізіологічний та фізичний.

Відзначимо, що мотиваційний компонент розкриває ставлення студентів до майбутньої діяльності тренера, це є основою їх спрямованості на цінності професії. Він передбачає набуття студентами емоційного досвіду, необхідного для успішного виконання тренерської діяльності в організації тренувального процесу з волейболу, гандболу, баскетболу та футболу. Цей компонент включає мотиви, які спонукають студентів до тренерської діяльності у сфері ігрових видів спорту, а саме: бажання стати фахівцем-тренером, одержати роботу, прагнення до саморозвитку, самовиховання та професійного вдосконалення.

Науково-теоретичний компонент передбачає ґрунтовні знання в галузі організації тренувального процесу в ігрових видах спорту. До його змісту входять: загальнотеоретична підготовка; спеціальна підготовка; узагальнення й використання в навчально-тренувальному процесі міжпредметних зв’язків; володіння сучасними методами пошуку, обробки та використання інформації; знання про інноваційні методи й засоби організації тренування під час підготовки спортсменів з ігрових видів спорту; знання технічного аспекту ігрових видів спорту, які дозволяють розробити спеціальні вправи, що допоможуть спортсменові досягти найвищого рівня фізичної форми.

Сутність практичного компонента готовності майбутнього вчителя фізичної культури до тренерської діяльності полягає в наявності сформованих професійних умінь і навичок. Вони формуються у студентів через систему неперервної практики (ознайомча, педагогічна в молодшій і загальноосвітній школі та практика за профілем майбутньої роботи). До практичного компонента належить комунікативна й організаційна діяльність тренера.

Велике значення в готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності має психофізіологічний компонент, який розуміємо як цілісну систему психофізіологічних якостей особистості тренера (пам’яті, уваги, оперативного мислення), взаємодія яких забезпечує підтримання оптимальної працездатності фахівця, досягнення ним належного рівня адаптаційних можливостей і як наслідок – здійснення ефективної педагогічної діяльності. Він забезпечує професійну працездатність тренера, його здатність вільно керувати своєю поведінкою та поведінкою інших, упевнено й наполегливо продовжувати розпочату

справу, бути врівноваженим і стійким до стресових ситуацій, зберігати самовладання під час проведення відповідальних змагань.

Фізичний компонент готовності до професійної діяльності тренера з ігрових видів спорту включає стан здоров'я та фізичний розвиток. Для тренера його фізична форма має виняткове значення, адже часто діяльність проходить в екстремальних умовах і пов'язана з великими нервово-психічними навантаженнями, особливо на змаганнях, успішний або неуспішний виступ спортсменів, на яких показує, наскільки ефективною була робота тренера протягом тривалого періоду часу. У діяльності тренера з ігрових видів спорту високим є ризик отримати негативний результат у довготривалій і напруженій підготовці спортсменів унаслідок відсіву, припинення занять через травматизм, особисті обставини, тимчасову відсутність у змагальний період ключових гравців, специфіку навчально-тренувальної та змагальної діяльності команди на виїздах і «чужих» майданчиках. Усе це може мати негативний вплив на стан здоров'я тренера.

З метою дослідження стану сформованості готовності до роботи тренера у студентів з фізичного виховання ми провели констатувальний експеримент, до якого було залучено 155 респондентів випускних курсів денної форми навчання Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Вінницького державного педагогічного університету ім. Михайла Коцюбинського, Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького й Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка. Для студентів було розроблено комплексне анкетування, що включало 13 запитань відкритого й закритого типу.

Відповідно до логіки опитування й наступності у вирішенні досліджуваної проблеми, питання анкет були скомпоновані у три блоки. Перший блок мав умовну назву «Мотивація вибору професії» та був спрямований на вивчення стану сформованості мотиваційного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності. Насамперед, у ході моніторингу були встановлені основні мотиви навчальної діяльності. Встановлено зокрема, що найбільше студентів обрали навчання на факультеті фізичного виховання через любов до спорту та прагнення підвищити свою спортивну майстерність. Друге місце посів мотив бажання працювати з дітьми. Третім виявився мотив бажання стати тренером. І останнє, четверте місце, зайняв мотив бажання стати вчителем фізичної культури. Такі відповіді студентів можна пояснити тим, що на факультет фізичного виховання поступають переважно студенти, які раніше займалися спортом і досягли значних спортивних результатів.

Другий блок запитань отримав назву «Науково-методична діяльність майбутнього тренера» та дозволив з'ясувати сформованість у студентів теоретичних знань у галузі організації тренувального процесу в ігрових

видах спорту. Результати відповідей свідчать, що серед дисциплін, які сприяють підготовці майбутнього тренера, найбільшу кількість балів отримали дисципліни професійної та практичної підготовки, а саме: «Спортивні ігри», «Теорія і методика фізичного виховання», «Основи теорії і методики спортивного тренування». Однак під час усних бесід студенти прокоментували, що під час навчання у ВНЗ вони отримали лише загальні теоретичні знання щодо тренерської діяльності з ігрових видів спорту.

На запитання «Що, на Вашу думку, необхідно для якісної підготовки тренера?» отримано розмаїття думок. Більшість студентів вважають, що для якісної професійної підготовки тренера з ігрових видів спорту необхідна теоретична, методична й фізична готовність. Відрадним вважаємо той факт, що протягом навчання у 97 (62,58 %) респондентів була зібрана власна бібліотечка з методичної літератури для роботи тренера. Цей факт свідчить, що не всі випускники сумлінно й активно готуються до діяльності як учителя фізичної культури, так і тренера після закінчення навчання у ВНЗ.

Результати відповідей на запитання третього блоку запитань «Практична складова діяльності тренера» стосувалися моніторингу практичного компонента готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту. Студентам пропонувалося визначити основні компоненти професійної готовності до тренерської діяльності. Для зручності зміст кожного компонента був коротко описаний в анкеті. У відсотковому співвідношенні відповіді студентів були такими: більшість респондентів віддала перевагу практичному компоненту готовності; фізичний компонент займав друге місце за значимістю; на третій позиції перебував мотиваційний компонент; четверту позицію посів психофізіологічний; п’яте місце віддано науково-теоретичному компоненту. Такі результати свідчать про недооцінювання майбутніми вчителями фізичної культури ролі теоретичного навчання в роботі тренера.

Розробляючи анкетування, ми хотіли дізнатися, як оцінюють майбутні тренери власний стан готовності до тренерської діяльності, тому запропонували студентам на основі самооцінювання це визначити. Отже, було встановлено, що середній рівень готовності встановили собі 71 (45,81 %) опитаних студентів. З’ясовано, що 67 (43,22 %) майбутніх учителів фізичної культури вважають, що вони мають низький рівень готовності до тренерської діяльності з ігрових видів спорту й не готові до виконання функцій тренера. Лише 17 (10,97 %) випускників вважають, що вони повністю готові до тренерської діяльності. Під час моніторингового дослідження було встановлено, що 74 (47,74 %) опитаних бажають працювати тренером після закінчення навчання. Отже, такий стан готовності майбутніх учителів до тренерської діяльності не відповідає потребам студентів у галузі організації тренерської діяльності з ігрових видів спорту.

У процесі проведення моніторингового дослідження ми забезпечили можливість для студентів-випускників подати свої пропозиції щодо покращення професійної підготовки їх як тренерів з ігрових видів спорту у своєму ВНЗ. На жаль, більша частина випускників (87 або 56,13 %) не представили такого свого бачення. Серед найбільш поширених пропозицій були: збільшити кількість практичних занять; продовжити тривалість тренерської практики; започаткувати зустрічі з професійними тренерами ігрових видів спорту.

Одержані результати моніторингового дослідження дозволили зробити висновок, що майже половина випускників факультетів фізичного виховання мають бажання після закінчення ВНЗ працювати тренером з ігрових видів спорту. Вони добре усвідомлюють важливість майстерного оволодіння професією, однак більшість із них у процесі професійної підготовки не докладає для цього необхідних зусиль. Свідченням такої ситуації є недостатня теоретична підготовка, відсутність сформованих комунікативних та організаційних умінь, низький рівень активності студентів під час проходження тренерської педагогічної практики.

На констатувальному етапі експериментального дослідження, паралельно з анкетуванням студентів-випускників, ми провели анкетування тренерів (27 респондентів) з ігрових видів спорту (волейболу, баскетболу, гандболу та футболу), які працюють у ДЮСШ та освітніх закладах м. Тернополя й Тернопільської області, тренуючи спортивні команди. Таке дослідження було зумовлене тим, що досвідчені тренери знають проблему професійної готовності глибше, адже мають практичний досвід стосовно вдосконалення власного стану професійної готовності до виконання функцій тренера. Під час анкетування встановлено, що стаж тренерської роботи анкетованих нами фахівців у середньому становить 21 рік, а середній вік – 47 років. Відповідаючи на запитання анкети «Ваші враження від стану підготовки тренерів у ВНЗ», тренери зазначили, що стан професійної підготовки майбутніх тренерів у ВНЗ має певні прогалини. На запитання анкети «Навчаючись у ВНЗ, які дисципліни забезпечили Вашу підготовку до тренерської діяльності?» ми отримали такий перелік дисциплін: «Теорія та методика фізичного виховання», «Психологія та психологія спорту», «Спортивні ігри». На запитання «Як Ви вважаєте, чого не вистачає в підготовці майбутніх тренерів до тренерської діяльності?» більшість тренерів відповіли, що не вистачає практики та досвіду роботи з дітьми. Останнє запитання анкети звучало так: «Як Ви вважаєте, чи допомогло Вам навчання у ВНЗ стати тренером-викладачем?». Відповідаючи на нього тренери заявили, що навчання дало теоретичні знання, а практичні вміння вони отримали під час роботи зі старшими колегами.

Отже, порівнюючи результати анкетування студентів-випускників і тренерів, ми прийшли до усвідомлення того факту, що практична

підготовка майбутніх фахівців до тренерської діяльності загалом, і виконання тренерських обов'язків з ігрових видів спорту зокрема потребує суттєвого вдосконалення.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Беручи до уваги результати моніторингового дослідження, ми вважали за доцільне запропонувати зміни у формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту. На нашу думку, у навчальний процес доцільно впровадити сукупність конкретних педагогічних умов. Так, з метою вдосконалення мотиваційного критерію необхідно створити особистісно-орієнтоване середовище на основі професійно спрямованої мотивації на ігрові види спорту. Для формування показників науково-теоретичного компонента ми пропонуємо вдосконалити самостійну роботу майбутніх тренерів в опануванні ігрових видів спорту на основі особистісно-орієнтованого навчання. Щоб суттєво підвищити рівень сформованості практичного компонента готовності, пропонуємо розробити й упровадити комплекс тренінгових занять. У нашому баченні така педагогічна умова, як забезпечення вибору власної освітньої траєкторії з урахуванням здібностей та індивідуальних особливостей допоможе вдосконалити показники психофізіологічного критерію готовності. Очікуємо суттєвого вдосконалення показників фізичного компонента через налагодження соціального партнерства під час удосконалення фізичної підготовки з ігрових видів спорту.

Перспективною вважаємо розробку структурно-функціональної моделі формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту на основі особистісно-орієнтованого навчання, яка охоплює три блоки: мотиваційно-цільовий (мета, завдання, принципи, підходи), процесуально-діяльнісний (навчальні дисципліни, педагогічні умови, методи, форми, засоби та прийоми), рефлексивно-результативний (компоненти, критерії, рівні та результат).

Таким чином, у структуру готовності до професійної діяльності студентів факультету фізичного виховання, які здобувають освіту з напряму підготовки «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» та готуються до тренерської діяльності з ігрових видів спорту, входять такі компоненти: мотиваційний, науково-теоретичний, практичний, психофізіологічний і фізичний. Результати моніторингового дослідження на констатувальному етапі експериментального дослідження допомогли встановити прогалини у професійній готовності майбутніх учителів фізичної культури.

Перспективи наших подальших досліджень будуть спрямовані на організацію формувального етапу експерименту щодо вдосконалення готовності майбутніх учителів фізичної культури до тренерської діяльності з ігрових видів спорту на основі впровадження педагогічних умов і структурно-функціональної моделі, а також на аналіз його результатів із використанням методів математичної статистики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бережна Ж. В. Зміст професійної компетентності майбутніх тренерів / Ж. В. Бережна // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту : наук. журнал. – Х., 2007. – С. 3–6.

2. Волков Л. В. Современные требования к профессиональной деятельности тренера детского и юношеского спорта / Л. В. Волков // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту : наук. журнал. – Х., 2005. – № 10. – С. 208–212.

3. Марков К. К. Педагогические и психологические аспекты деятельности тренера по волейболу в тренировочном и соревновательном процессах : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / К. К. Марков. – М., 2013. – 372 с.

4. Неретин А. В. Формирование компетентности будущих тренеров в создании положительного социально-психологического климата в спортивных командах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / А. В. Неретин. – Волгоград, 2011. – 229 с.

5. Никитаев М. М. Формирование профессиональной подготовленности тренера к инновационной деятельности в системе повышения квалификации : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / М. М. Никитаев. – Москва, 2005. – 174 с.

6. Перепльотчиков Д. О. Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту до організації діяльності ДЮСШ : автореф. дис. … канд. пед. наук : 13.00.04 / Д. О. Перепльотчиков ; Класичний приватний ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.

7. Сватьєв А. В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутнього тренера-викладача до професійної діяльності : дис. … д-ра пед.. наук : 13.00.04 / А. В. Сватьєв. – Запоріжжя, 2013. – 571 с.

8. Сластенин В. А. Психология и педагогика : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. А. Сластенин, В. П. Каширин. – М. : Изд. центр «Академия», 2001. – 480 с.

9. Федик О. В. Формування здібностей до тренерської діяльності у майбутніх учителів фізичної культури : дис. … канд. психол. наук : 19.00.07 / О. В. Федик. – Івано-Франківськ, 2003. – 218 с.

РЕЗЮМЕ

Сопотницкая А. В. Результаты мониторинга и перспективы совершенствования готовности будущих учителей физической культуры к тренерской деятельности по игровым видам спорта.

В статье раскрыты общие подходы к сущности и содержанию готовности будущих учителей физической культуры к тренерской деятельности. Определено, что в структуру готовности к профессиональной деятельности студентов факультета физического воспитания, которые готовятся к тренерской деятельности по игровым видам спорта, входят мотивационный, научно-теоретический, практический, психофизиологический и физическое компоненты. Представлены результаты мониторингового исследования состояния сформированности у будущих учителей физической культуры практических умений тренера на констатирующем этапе эксперимента. Определены перспективы совершенствования готовности будущих учителей физической культуры к тренерской деятельности по игровым видам спорта на основе внедрения педагогических условий и структурно-функциональной модели.

Ключевые слова: *готовность, тренерская деятельность по игровым видам спорта, компоненты готовности, мониторинг сформированности умений, перспективы совершенствования готовности.*

SUMMARY

Sopotnycka O. The results of monitoring and prospects for improvement of readiness of future physical culture teachers for coaching activities in team sports.

The author proves that the coach is a leading figure in the sport, which is essential for modern sporting activities . The coach determines the efficiency and effectiveness of all sporting activities. During the training there is an active interaction with the trainer athlete athletes together, the athlete and the team, the team and the coach. The coach is a manager , who creates the team and educates athletes.The article describes general approaches to the essence and content of future physical training teachers for coaching activities. Determined that the structure of professional readiness to of students of faculty of physical education, who are preparing for the coaching in team sports, includes motivation, scientific, theoretical, practical, physiological and physical components. Motivational components reveals the attitude of students to the future of the coach.Scientific theoretical component provides a thorough knowledge of the organization of the training process in playing sports .The essence of the practical component of readiness of future teachers of physical training to coaching activities is the availability of existing professional skills. Great value in preparedness for future teachers of physical training to coaching activities have psychophysiological components, which we understand as a whole system psychophysiological personality traits of a coach (memory, attention, operational thinking). The physical component of readiness for professional coach team sports include health and physical development. For the coach his physical form is crucial .The results of the monitoring study of formation of future physical training teachers coach's practical skills on affirmative phase of the experiment. Students were given a developed comprehensive questionnaire that included 13 questions open and closed. The author during the pilot study , along with the questioning graduate students conducted a survey of coaches(27 respondents) of team sports (volleyball, basketball, handball and football), working in the sports school and educational institutions t. Ternopil and Ternopil region, training sports teams

Prospects of improvement of future teachers of physical education to the coaching of team sports through the introduction of pedagogical conditions and structural and functional model.

***Key words**: readiness, coaching activities in team sports, readiness components, monitoring of skills, perspectives of improving readiness.*

УДК 371.315.6:51

Г. А. Стадник
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

САМОСТАВЛЕННЯ ЯК ФАКТОР САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНО-ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ

Стаття містить результати дослідження самоставлення як фактора самореалізації професійно-творчого потенціалу майбутніх практичних психологів. Розглянуто сутність поняття «самоставлення», структуру даного явища, проаналізовано психологічні особливості самоставлення студентів V і VI курсів спеціальності «Практична психологія». Доведено, що при досить розвинутих властивостях самоставлення студентів-випускників, деякі його особливості потребують більш високого рівня розвитку, що можливо досягнути завдяки спеціальній психокорекційній та розвивальній роботі в період навчання в університеті, а також ефективній роботі психологічної служби ВНЗ.